

ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΜΝΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Παπανικολάου Βασιλική, Δρ. Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής
Εκπαίδευσης

Μνημονικές στρατηγικές

- Οι μνημονικές στρατηγικές επιτρέπουν στους μαθητές να θυμούνται πληροφορίες που αποδίδονται με τη βοήθεια βημάτων, φάσεων ή μερών που δίνονται σε λίστα ή ευρύτερα σε κάποια ομάδα (Kwak & Curtis, 2022; Mukhtoraliyevna, 2023).
- Έχει διαπιστωθεί ότι οι μνημονικές στρατηγικές συνδέονται με τη δυνατότητα αναδιαμόρφωσης του δικτύου ή διασυνδέσεων στον εγκέφαλο (Dresler, Shirer, Konrad, Muller, Wagner, Fernandez, & Greicius, 2017).
- Τα μνημονικά βοηθήματα αφορούν σε στρατηγικές που στηρίζονται στις διαδικασίες επεξεργασίας και οργάνωσης των εκάστοτε πληροφοριών, ενώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν, ώστε να υποστηριχθεί η προσπάθεια των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες (Παντελιάδου & Αντωνίου, 2008).

Κατηγορίες μνημονικών στρατηγικών

- Οι μνημονικές στρατηγικές διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:
  - α) γλωσσικές
  - β) χωρικές
  - γ) οπτικές
  - δ) λεκτικές
  - ε) απόκρισης σώματος

Γλωσσικές μνημονικές

- Με λέξη- κλειδί
- Με λέξη- «κρεμάστρα»

Χωρικές μνημονικές στρατηγικές

- Της τοποθεσίας
- Με ομαδοποίηση στον χώρο
- Με δάχτυλα

Οπτικές μνημονικές στρατηγικές

- Με εικόνες
- Με νοερές εικόνες ή συμβολισμούς

Λεκτικές μνημονικές στρατηγικές

- Με ομαδοποίηση ή σημασιολογική οργάνωση
- Με αφήγηση ιστορίας ή αφηγηματική αλυσίδα

Στρατηγικές απόκρισης σώματος

- Της φυσικής απόκρισης
- Των αισθήσεων

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- 1. Γλωσσικές μνημονικές στρατηγικές
- 1.1. Στρατηγική με λέξη- κλειδί
  - Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου): Η λέξη στόχος είναι η λέξη γουδί και η λέξη- κλειδί είναι η λέξη παιδί. Λέμε στον μαθητή: «Σου θυμίζει η λέξη παιδί τη λέξη γουδί; Φαντάσου ένα παιδί να κρατάει ένα γουδί!»
  - Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου): Η λέξη στόχος είναι η λέξη μπαλκόνι και η λέξη- κλειδί είναι η λέξη σκόνη. 380 Λέμε στον μαθητή: «Σου θυμίζει η λέξη σκόνη τη λέξη μπαλκόνι; Φαντάσου ένα μπαλκόνι, όπου στις νωνίες έχει πολλή σκόνη!»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- ▶ 1.2. Στρατηγική με λέξη- «κρεμάστρα»
  - ▶ Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Προσπάθησε να θυμηθείς το παρακάτω: 1 για χτένα, 2 για κρύο, 3 για πλοία, 4 για αέρα, 5 για κουβέντες. Τώρα, θα προσπαθήσουμε να θυμηθούμε τη λέξη λιθάρι. Φαντάσου έναν άνθρωπο να κάθεται σε ένα λιθάρι και να κρατά μια χτένα!»
  - ▶ Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Προσπάθησε να θυμηθείς το παρακάτω: 1 για τρένα, 2 για πλοίο, 3 για θηρία, 4 για σφαίρα, 5 για παλέτες. Τώρα, θα προσπαθήσουμε να θυμηθούμε τη λέξη πρόσφυγας. Φαντάσου έναν πρόσφυγα να επιβιβάζεται σε ένα πλοίο!»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- 2. Χωρικές μνημονικές στρατηγικές
- 2.1. Στρατηγική με τοποθεσία
  - Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: φάρμακο- σύριγγα- βελόνα. Μπορείς να βάλεις τις λέξεις αυτές σε ένα μέρος; Για παράδειγμα: Στο ιατρείο που έχει ο παιδίατρος έχει πολλές σύριγγες και μακριές βελόνες. Μερικές φορές, μου κάνει ένα εμβόλιο που έχει μέσα φάρμακο, για να μην αρρωστήσω.»
  - Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: οργώνω- κάμπος- καρπερός. Μπορείς να βάλεις τις λέξεις αυτές σε ένα μέρος; Για παράδειγμα: Στο χωράφι, ο θείος μου που είναι αγρότης με αφήνει να τον βοηθάω, ενώ αυτός το οργώνει. Στον κάμπο αυτό έχει πολλά καρπερά χωράφια.»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- 2.2. Στρατηγική με ομαδοποίηση στον χώρο
  - Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: θερίζω- ραντίζω- στολίζω. Ίσως το παρακάτω σχήμα να σε βοηθήσει:

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

➤ 2.3. Στρατηγική με δάχτυλα

- Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: τσουγκρίζω-ασπρίζωσυναντώ. Σήκωσε 3 δάχτυλα του χεριού σου. Με το 1ο δάχτυλο, θα θυμάσαι τη λέξη τσουγκρίζω. Με το 2ο δάχτυλο, θα θυμάσαι τη λέξη ασπρίζω. Με το 3ο δάχτυλο, θα θυμάσαι τη λέξη συναντώ.»
- Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: προτείνω-στάχυ-χωριανός. Σήκωσε 3 δάχτυλα του χεριού σου. Με το 1ο δάχτυλο, θα θυμάσαι τη λέξη προτείνω. Με το 2ο δάχτυλο, θα θυμάσαι τη λέξη στάχυ. Με το 3ο δάχτυλο, θα θυμάσαι τη λέξη χωριανός.»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- 3. Οπτικές μνημονικές στρατηγικές
- 3.1. Στρατηγική με εικόνες
  - Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Δες την παρακάτω εικόνα! Είναι ένα αλέτρι.»
  - Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Δες την παρακάτω εικόνα! Είναι μία κουρελού.»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

► 3.2. Στρατηγική με νοερές εικόνες

- Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Μπορείς να φανταστείς μια εικόνα, για να θυμηθείς τη λέξη ώριμος; Για παράδειγμα, φαντάσου έναν πάγκο με ώριμα αχλάδια!»
- Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Μπορείς να φανταστείς μια εικόνα, για να θυμηθείς τη λέξη πλούτη; Για παράδειγμα, φαντάσου έναν θησαυρό σε ένα νησί!»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- 4. Λεκτικές μνημονικές στρατηγικές
- 4.1. Στρατηγική με ομαδοποίηση/ σημασιολογική οργάνωση
  - Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: τσιπούρα- μπαρμπούνιμαρίδα. Τι κοινό έχουν αυτές οι λέξεις; Δεν ανήκουν και οι 3 στην κατηγορία ψάρια;»
  - Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: βόμβα- στρατηγόςστρατιώτης. Τι κοινό έχουν αυτές οι λέξεις; Δεν ανήκουν και οι 3 στην κατηγορία πόλεμος;»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- ▶ 4.2. Στρατηγική με αφήγηση
  - ▶ Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: γραβάτα- σκαρπίνι- τόπι. Μπορείς να φτιάξεις μια ιστορία με αυτές τις λέξεις; Για παράδειγμα: Ένας άντρας ξύπνησε και άρχισε να ετοιμάζεται για τη δουλειά. Φόρεσε το κουστούμι του, τη σκουρόχρωμη γραβάτα του και άρχισε να ψάχνει για τα παπούτσια του. Έψαχνε για ένα ζευγάρι μαύρα σκαρπίνια. Ξαφνικά, πετάχτηκε πάνω του ένα χρωματιστό τόπι. Ήταν ο μικρός του γιος που ήθελε να παίξουν μαζί.»
  - ▶ Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου): Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τις λέξεις: χωράφι- διατροφή- καρπός. Μπορείς να φτιάξεις μια ιστορία με αυτές τις λέξεις; Για παράδειγμα: Σήμερα αποφάσισα να πάω με τον παππού στο χωράφι. Εκείνος μου εξηγούσε για ένανέναν τους καρπούς των δέντρων και μου έλεγε πόσο σημαντικοί είναι για τη διατροφή μας.»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

- 5. Μνημονικές στρατηγικές απόκρισης σώματος
- 5.1. Στρατηγική φυσικής απόκρισης
  - Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τη λέξη ζαλίζομαι. Κάνε όπως κάνει ένας άνθρωπος, ο οποίος ενώ περπατάει, ξαφνικά ζαλίζεται!»
  - Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τη λέξη φορτώνω. Φόρτωσε το καροτσάκι με βιβλία!»

Παραδείγματα αξιοποίησης μνημονικών στρατηγικών

► 5.2. Στρατηγική με αισθήσεις

- Παράδειγμα 1 (για Β' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τη λέξη τραγανός. Θα σε βοηθήσει, αν γευτείς ένα τραγανό μήλο.»
- Παράδειγμα 2 (για Γ' τάξη του δημοτικού σχολείου):
Λέμε στον μαθητή: «Θα πρέπει να θυμηθείς τη λέξη άγριος. Θα σε βοηθήσει, αν δεις στον καθρέφτη τις εκφράσεις προσώπου που είναι άγριο.»

Αποτελεσματικότητα και σημασία μνημονικών στρατηγικών

- Αναδεικνύεται η ανωτερότητα και η σπουδαιότητα των μνημονικών στρατηγικών για τη βραχυπρόθεσμη και τη μακροπρόθεσμη παραμονή στη μνήμη (Nemati, 2009).
- Τονίζεται ότι η επίγνωση των στρατηγικών μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές στην αποθήκευση και ανάκτηση νέου λεξιλογίου (Amiryousefi & Ketabi, 2011).
- Όταν στη διδασκαλία περιλαμβάνεται και η χρήση μνημονικών στρατηγικών, τότε ενισχύονται και οι δεξιότητες συλλογισμού του συμμετέχοντα στη διαδικασία (Laing, 2010).

Αποτελεσματικότητα και σημασία μνημονικών στρατηγικών

- Οι μνημονικές στρατηγικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν προς όφελος των μαθητών σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα.
- Υπάρχει ένα μεγάλο εύρος αντικειμένων ή τομέων, όπως νέες ή άγνωστες λέξεις, ονόματα μερών, πραγμάτων ή ανθρώπων, τεχνικοί όροι, κανόνες και άλλα.

Σας ευχαριστώ πολύ!